

Dopad pandemie Covid-19 na duševní zdraví.

Cyril Höschl

Národní ústav duševního zdraví, Klecany

Dopad pandemie Covid-19 a restriktivních opatření na duševní zdraví vyvolává řadu otázek, zejména, (1) zda se zvýšila prevalence duševních onemocnění v obecné populaci, (2) zda jsou disproporčně zasaženy některé podskupiny a (3) zda se objevily duševní poruchy ve zvýšené míře u lidí, kteří se nakazili Covid-19, a naopak, zda existuje u lidí s duševním onemocněním vyšší riziko nákazy Covid-19.

Pokud jde o první otázku, bylo publikováno několik studií^{1,2,3} srovnávajících stav před pandemií a v období pandemie. Tak tým Petra Winklera z NUDZ v Klecanech analyzoval data z opakované průřezové studie na reprezentativním vzorku neinstitucionalizovaných dospělých obyvatelích ČR starších 18 let. Průzkum s použitím mezinárodního neuropsychiatrického interview (MINI) proběhl v listopadu 2017 (n=3306; 54 % žen) a v květnu 2020 (n=3021; 52 % žen). Výsledky ukázaly, že prevalence těch, kteří vykazovali alespoň jednu aktuální duševní poruchu, vzrostla z 20,02 % v roce 2017 na 29,63 % v roce 2020. Prevalence jak velké deprese, tak rizika suicidia stoupla na trojnásobek a prevalence úzkostných poruch se téměř zdvojnásobila. Byl také zaznamenán vzestup týdenního opíjení z 4,07 % na 6,39 %.

Odpověď na druhou otázku je rovněž kladná. Meta-analýza⁴ ukazuje, že u zdravotníků se objevily problémy s duševním zdravím ve vyšší míře než u ostatních profesí. Podle analýzy nové vlny výše popsané české studie z listopadu 2020 se zdá, že disproporčně jsou zasaženi také mladí dospělí, studenti, lidé, kteří v souvislosti s pandemií ztratili zaměstnání, nezaměstnaní a lidé se základním vzděláním. Tyto populační skupiny vykazují větší než 50% přítomnost duševního onemocnění⁵.

Odpověď na třetí otázku se zdá být také kladná na základě rozsáhlé studie autorů, kteří sledovali v síti zdravotních záznamů od cca 69 milionů jedinců, z nichž 62.354 mělo diagnózu Covid-19, zda diagnóza Covid-19 je oproti jiným zdravotním situacím spojena se zvýšeným výskytem následných duševních poruch a zda pacienti s anamnézou duševní poruchy mají vyšší riziko nákazy Covid-19. U pacientů, kteří neměli předcházející psychiatrickou anamnézu, byla diagnóza Covid-19 spojena skutečně s vyšším výskytem první psychiatrické diagnózy 14-90 dnů po stanovení dg. Covid-19. A naopak, psychiatrická diagnóza v předchozím roce je spojena s vyšším rizikem onemocnění Covid-19 (RR 1,65)⁶.

Ze všech těchto prací vyplývá významný dopad pandemie a restriktivních opatření na duševní zdraví obyvatelstva.

Literatura:

1. Pierce M, Hope H, Ford T, et al. Mental health before and during the COVID-19 pandemic: a longitudinal probability sample survey of the UK population. *The Lancet Psychiatry* 2020; 7(10): 883–92.
2. Czeisler ME, Lane RI, Petrosky E, et al. Mental health, substance use, and suicidal ideation during the COVID-19 pandemic — United States, June 24–30, 2020. *Morbidity and Mortality Weekly Report* 2020; 69(32): 1049.
3. Winkler P, Formánek T, Mladá K, et al. Increase in prevalence of current mental disorders in the context of COVID-19: analysis of repeated nationwide cross-sectional surveys. *Epidemiology and psychiatric sciences* 2020; 29: 1–8 <https://doi.org/10.1017/S2045796020000888>.
4. da Silva FCT, Neto MLR. Psychological effects caused by the COVID-19 pandemic in health professionals: A systematic review with meta-analysis. *Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry*. 2021;104:110062. doi:10.1016/j.pnpbp.2020.110062
5. Winkler P, Mohrová Z, Mladá K, Kuklová M, Kagström A, Mohr P, Formánek T. Changes in prevalence of current mental disorders during the second wave of COVID-19: an analysis of repeated nationwide cross-sectional surveys. Under review.
6. Taquet et al. Bidirectional associations between COVID-19 and psychiatric disorder: retrospective cohort studies of 62 354 COVID-19 cases in the USA. *Lancet Psychiatry* 2020, Published Online, November 9, 2020; [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30462-4](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30462-4)